

James Ensor – Au Conservatoire

Gustaaf Vossenaar

In 1880, toen Brussel de hoofdstad van het Wagnerisme werd, ontdekte James Ensor de muziek van Richard Wagner. Hij was enthousiast en tekende *De Walkurentocht* (1883, particuliere collectie), een werk dat gekenmerkt wordt door de epische geest van de componist, en die ook zijn landschappen binnendrong.

James Ensor 'Au conservatoire' (1893) - © Musée d'Orsay, dist. RMN-Grand Palais / DR

Ensor was een bewonderaar van Wagners opera's. In januari 1883 woonde hij een opvoering van *Die Walküre* bij in de Brusselse Muntchouwburg, wat hem inspireerde in zijn werk. Met name de Walkürenrit gebruikte hij in zijn werk.

'Au Conservatoire' maakt deel uit van een latere serie schilderijen en sluit aan bij de ironische, sarcastische of gewoon humoristische schilderijen die de schilder vanaf eind jaren 1880 maakte. Stukje bij beetje wordt de hele Belgische samenleving aangevallen - badgasten, kunstcritici die de schilder niet steunden, rechters, dokters, politieagenten, gokkers - en natuurlijk verheven en pretentieuze amateurs. Deze reeks schilderijen volgt een zeer gecodificeerd systeem dat we hier aantreffen: een interieurscène, symmetrie,

herkenbare personages beschreven met zure, geagiteerde, groteske en zelfs scatologische details, felle kleuren, nauwkeurige tekeningen, inscripties en woordspelingen.

De persoonlijkheden van het Brusselse Conservatorium blijven dus niet gespaard, noch door Ensor, noch door het publiek, dat onverschillig bloemen en laurierkransen toewerpt, maar ook katten, eenden en natuurlijk haring, een totemistische fetisjfiguur (haring = Ensorkunst). De muziek, uitgevoerd door Madame Ida Servais, een beroemde zangpedagoge, bevat een reeks slechte woordspelingen die het belachelijke karakter van de Wagnercultus versterken. Het schilderij werd opgedragen aan zijn vriend Leon Rinskopf, de dirigent van het symfonieorkest van het Oostendse Kursaal. Oostende was in die jaren een beroemde Europese badplaats waar ook de beau monde graag naar toe kwam. In het Kursaal stonden de grootste dirigenten en kwamen ook andere sterren van de klassieke muziek uit die tijd graag naar toe. Ook Ensor was er een trouwe gast.

Terug naar het schilderij 'Au Conservatoire' waar Madame Ida Servais parafraseert op de kreten van de Walkuren: *Walquirie / hey ho to yo / ho y ho ho/ haut y haut / trop haut ...* In het portret boven de figuren is Wagner zelf afgebeeld, huilend van woede en zijn oren bedekkend. Het schilderij werd in 1883 vervaardigd, het sterfjaar van Richard Wagner.

Ensor maakt in zijn oeuvre meer dan eens toespelingen op de "Walkürenritt". Hij lijkt het thema meer gekozen te hebben vanwege de theatraliteit dan om uiting te geven aan een diepere verbondenheid met de wagneriaanse denkwereld.

